

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIO CATALANISTA

SUMARI: Als joves, per D. Martí y Julià.—Salut a tothom de Catalunya.—Evolució o abdicació?—Tornemhi, per R. Plá y Armengol.—De dijous ensà, per H. Agut.—La nostra causa nacional, per V. de Lasserre.—Homes y coses, per Dimas.—Les dugues lleis, per Miquel Laporta.—De Teatre, per Alfons Bellart.—De re agraria, per Raul M. Mir.—Patria, per J. Plana y Dorca.—Crònica d'art, per A. y F.—Informació, per Ph. y per Y.—Comentari, per Avel·lós.—Conferències.—Noves.

Salut a tothom de Catalunya

Perque la nostra fè en Catalunya y en el seu destí es inquebrantable, són tossuts; y perque la nostra tossuderia es sostinguda per clarividència y per sentiments que són expressió de vida normal, y, per tan, robusta y lliure de tares que desvien, no 'ns havem sentit ni un instant abatuts, malgrat que a l'entorn nostre tota mena de torbs socials hagin posat l'acció nostra per Catalunya, en situacions greusíssimes. Per xò ab tossuderia tornem a pendre lloc, el nostre lloc, entre els periòdics qui actuen pera 'l conqueriment de les nostres llibertats d'homes y de catalans. Y volèm dirho: podrem desaparèixer, però, que se n' estiga segur, tard ó d'hora ens apressarem a rependre el lloc que pertany als qui s'han ofert, tots sensers, a l'ideal de la nostra terra catalana.

Nosaltres som sempre actuals, y per xò no estem tocats d'impaciences y sempre es ben oportuna l'acció nostra. Prova: tota la banal inactualitat que tan ha regirada y malmenada a la nostra Catalunya, s'ha fadigada més cavant adelaradament la nostra fossa, que no pas laborant fructuosament per la nostra terra. La fossa es buida, però, y s'omplirà ab les despulls de l'inactualitat qui l'ha cavada, creyent-se, ¡per ignoscencia! que hi colgaria l'acció que es, per la seva naturalesa, perdurable.

Com sempre propagarem y discutirem; mes no lluitarèm encagats, ni apassionats, perque l'amor nostre per Catalunya nos impedirà ofendre a les persones y que ens moguin ressentiments que no sentim, ni volèm sentir, ni pels qui, en moments mal-haurats, han entristit l'esperit nostre ab injustos agravis.

Per xò a tots els germans nostres de Catalunya, els hi diem: salut. Salut, als qui senten fretura per la realització de l'ideal de Catalunya; salut, als allunyats, encara, de la causa de la nostra terra, qui, també, són fortament estimats per nosaltres y són els qui han de entrar en les nostres conviccions y han de encomanarse els nostres sentiments.

Salut, així, a tothom de Catalunya!

Evolució, o abdicació?

Sembla que d'algún temps ensà hi ha interès decidit en pertorbar la vida del nostre poble, a fi y efecte de fer passar com a catalanisme de llei, una desviació malaltissa, producte de l'innoble barreja de l'egoisme personal, el conformisme polític y l'habilitat de mal genre. A presència d'algunes manifestacions darrerament produïdes en l'esfera parlamentaria del moiment català, l'esperit més despert queda veient visions y el més benèvol no pot apartar de flor de llavi la censura enèrgica y la condempnació categòrica, contra tots aquells qui, oblidantse de promeses sagrades, de juraments voluntaris, de

gestes heroics y de manaments imperatius, realisen o consenten se realisi a nom de Catalunya, una acció depriment, aprop—massa aprop—dels poders de l'Estat, col·laborantse descaradament en l'obra astutament anticatalana dels governants actuals y dels governants en potencia.

Emprò al costat de la feina depressiva de cooperar a l'acció dels governs, que nega a Catalunya la més mínima satisfacció a les seves aspiracions, se n'està portant a cap, trassudament, silenciosament, més clar, disressadament, una altre, quina finalitat consisteix en desorientar al poble català, fentli perdre el concepte del nostre moviment; en insensibilisar-lo fins al punt de que arribi a desconèixer la característica de les seves anies llibertadores.

Se tracta de desdibuixar llurs línies essencials, d'obscurirles, de portarles al terreny dels equívocs; se pretén enfosquir l'objectivitat de la aspiració catalana, pera poguerla després impunement escamotejar y substituir-la a mansalva per un programa polític a l'antiga faysó espanyola, que 'ls serveixi de bandera y guió pera pendrer llocs, com una colla més, en la rodona del professionalisme polític; se vol—diguemho sense iufemismes—canviar l'ideal veritat de Catalunya, ideal concret, particularista, reivindicador, llibertador, nacionalista a ultransa, per una variant de les pseudo-aspiracions dels partits polítics madrilenys, que permeti als seus sustentadors, per una banda, presentarse als governs com aliats y afins y per altre, amagarse davant del poble català, sota la careta d'un regionalisme ben entès—per alguna cosa son polítics—conceptuós, imprecisat y gris.

Ho lograràn? Els interessats no 'n dupten pas; són resoluts, perfidiosos, mal intencionats y gens exerpulosos; contenen ab l'alt coeficient de credulitat del nostre poble; saben la bona fe, l'eterna bona fe de la gent catalana; tenen al servei de llurs intents un complex organisme, barreja de ambicions, interessos, convencionalismes socials, temors, perills imaginaris y fins passions desordenades, un organisme complex y aparatós, massa fort pera no esser tingut en compte, però sumament feble pera resistir l'empenta del nostre poble el dia que 's decideixi a una franca actuació nacionalista; contenen també ab llur ductibilitat extraordinària, a prova dels majors blincaments; ab llurs afinades aptituds pel funambulisme polític; ab llur coneixement dels ressorts sentimentals de les munións; ab llur mestratje o domini de la

tecnologia llampant y engrescadora, feta a posta pera vestir ab ropatges enlluernadors renunciis del pensament y ab expressions anfibològiques, abdicacions monstruoses...

Per ells els ideals serveixen pera remontar l'opinió, pera sacsejar els pobles, pera revoltar les concieñcies, pera produir un estat d'opinió; són medi no fi y, per això, un cop lograda l'agitació, es precis deixar aquelles de banda, ferles avorrir dels mateixos a qui s'havien predicat y desviar la forsa resultant cap als baixos utilitarismes escandellats pels que a sí mateixos s'anomenen pomposament conductors de pobles. Aleshores, es arribat el moment de titllar de inadaptable, impolític, fracassat, momificat y negatiu a tothom qui no s'avingui a llensar, com a bagatge inútil, els ideals, les afirmacions, els sentiments, les promeses y els prin-

eipis, a quin màgic conjur s'havia despertat la pensa y el cor y la voluntat dels ciutadans.

Y tot això se fa a nom del positivisme. Y el propi positivisme, exigeix que aquells mateixos a qui el poble havia enviat a la fortalesa de l'enemie pera combàtrel, en lloc de dirigir contra aquest energicament llurs armes, les llensin sense lluitar o be les tornin contra els seus mandamentaris, cantant, com s'ha fet ara a nom de Catalunya, lo que s'en diu vulgarment *la palinodia*, y arribant fins a la retractació vergonyanta de les afirmacions capitals del nacionalisme, a pretext d'evolució, y atribuint la compendiació d'aquelles, deguda a un capdavanter regionalista, a un acte d'inconciencia, fruit d'una febrada passastgera, negant y avergonyintse fins de la paternitat de l'obra.

Es això evolució, o abdicació?

Tornemhi

El catalanisme, desde 'ls seus començaments, y malgrat la forta ajuda que trobaren sos primers propagadors en l'estudi de l'història y en la recerca de tradicions, ha sigut sempre un moviment orientat vers les més positives y modernes concepcions polítiques, y inspirat per un alt y fecond esperit de llibertat y progrés. El catalanisme, ha sigut sempre y es encara, un moviment acordat a les orientacions socials que tendeixen a fer efectiva, en l'home y en les societats, la llibertat completa de sos actes, redimintlos del jou d'extrangeres imposicions y fent que's redimeixin dels jous dels propis esclavatjes que 'ls homes s'han forjat ab l'estatuiment de doctrines apriorístiques y excessivament celebralistes, veres encadenadores de l'esperit, y subjectadores de les voluntats.

Les societats modernes pateixen del mal greu de la manca de llibertat. Aquesta llibertat es detentada en els pobles no constituïts en Estat autònom, y mancats d'un organisme que's representi y afirmi'l reconeixement de llur personalitat, per altres pobles que 'ls imposen lleys no filles de sa voluntat y 'ls representen malament o 'ls deixen sense representació en les relacions mundials. Y en els pocs pobles que responen a la moderna y única lliberal concepció política, de que cada Nació deu estar organizada en estat autònom, els homes se troben ab la llibertat conculcada pels oligarques professionals de la política y pels plutòcrates explotadors de les energies humanes, o bé aquets homes influits pel conceptisme y per les doctrines arcaïques, abdiquen de sa llibertat pera ferse número del remat seguidor del individu enlluernador que afalague sos baixos instints y explota sos més enlayrats sentiments, o del remat acatador d'una idea abstracta que cap d'ells capeix, emprò que 'ls fa l'efecte de vareta màgica que ha d'arreglarho tot, així que ho toqui.

Y aquesta sumissió a l'home o al con-

cepte, nos ha fet veure, com gent que mai se va sentir lliure, guerrejava per la Llibertat; com homes que demostraven en tots sos actes sentirse inferiors, donaven la vida per l'Igualtat; com altres carregats d'odis y baixes passions rencunioses, se mataven per la Fraternitat; com individus viciosos y d'actuar repugnant, derramaven llur sang per la religió del Crist; y com finalment, els que eren, quan podien, explotadors del treball agé, se feyen matar per les reivindicacions obreres.

Y es que cap d'aquets homes era lliure d'aquella mena de llibertat que es la primera que s'ha de donar als homes: cap d'ells era lliure d'esperit; tots portaven damunt seu la sugestió d'una cosa incompresa que 'l polític professional els presentava com bàlsam guardor de totes ses desventures, tots portaven per sobre de llur esperit, el misteri de lo no capit, però, que es el remey promès pera fer felissa a l'humanitat. Y la llibertat no serà efectiva en l'humanitat, sense destruir aquets esclavatjes que sobre d'ella pesen, posant a la societat en condicions de resoldre per ella mateixa, y en cada moment segons les necessitats de l'època, les diverses qüestions que l'han de portar vers l'incessant perfeccionament.

Aquestes idees moderníssimes y ultrarevolucionaries, de la llibertat dels homes y dels pobles, que han anat infiltrantse en l'ànim de les intelligencies superiors en l'últim quart de la passada centuria, que són sostingudes pels intellectuals de totes les agrupacions avançades y que defensen alguns governants noruecs y anglesos, han sigut la norma y guia de les prèdiques y actuacions dels nacionalistes catalans integrals.

El catalanisme, sadollat d'amor per Catalunya y pels catalans, ple d'humanisme y afanyós de progrés, ve treballant, desde bon comensament, pera que totes les llibertats siguin efectives en la nostra terra. Y, per això, al mateix temps que ha defensat el dret que Ca-

talunya té, com a col·lectivitat humana ben diferenciada, a fruit de l'autonomia integral que li es necessària per a desenvolupar plenament totes les condicions de vida i contribuir profitosament al progrés humà, ha procurat infiltrar en l'ànim dels catalans un major sentit de dignitat social.

I així s'ha treballat constantment per a que l'individu fos mogut, en les actuacions socials, per les necessitats que la realitat li mostra, fos estimulat pel perfeccionament pròxim tot guiant-lo un enlairat ideal llunyà i s'ha procurat treure del poble la sugèstió brillant de les panacees que li priven de fixar-se en els fets concrets i deslliurar-lo de l'esperit de banderia que aquestes sugèstions creen. És precís que l'home veigi, en cada moment donat, com a companys seus a tots els que vulguin la reforma concreta per ell desitjada, i sàpiga, l'endemà, estar al costat d'uns altres partidaris d'una altra reforma per ell també volguda; cal treure dels partits polítics ab fórmules tancades i apriorístiques per a totes les coses imaginables i en guerra ab els partits del davant, per a posar-lo solzament enfront de la realitat oberta a tots els milloraments; cal acabar ab els partits polítics tradicionals, per a anar a una ampla organització social positivista.

Aquesta enlairada concepció dels moviments polítics-socials, ha fet possible l'existència del catalanisme, acoblador de tota mena de catalans aymants de la Patria, si bé creients i sustentadors dels més diversos principis polítics, religiosos i socials. I a n'aquesta ampla concepció, obeeix la constitució de la Unió Catalanista.

Per això ella ha sigut sempre una escola de tolerància i respecte per les idees aïenques; per això ella en les Assamblees ha donat l'única fórmula política-social salvadora del problema català; per això d'ella n'han sortit les santes veus d'intransigència: i sobretot, per això ha sigut dintre l'Unió, que s'han mort tots els ressavis de partidisme polític i s'ha donat l'importància que deu donar-se al magne problema de la educació i del millorament integral del nostre poble.

I a continuar la defensa d'aquets principis, ve avuy «CATALUNYA». Les torrencades de la política tradicional espanyolista, han passat pel nostre costat sense afectarnos, i avuy que tornem a la premsa, després d'haver estat llarc temps reduïts a la sola campanya de meetings i conferències, nos plau fer constar que som els mateixos i continuem defensant lo mateix que féu profitosa i de venerada memòria, la vida de *La Renaixensa*, l'exemple de la qual no ha sigut pas seguit per la premsa catalana, sovint més gelosa de la glòria de la capelleta que del bé de Catalunya.

Per això nosaltres continuarem donant més importància a tot lo que siguin manifestacions de potència i robusta vida social, que a les passatgeres i històriques foguerades de la política al ús, creient que cal fer una Catalunya que sigui, no un poble d'hàbils polítics, sino de conscients i sabis homes; i convenuts de que aquesta llibertat que tan s'escarrassen demanant els qui son esclaus de fórmules partidistes, serà corolari obligat de la dignificació i fortalesa individual i col·lectiva.

I per això nosaltres serem contraris absoluts de les divisions de les forces catalanes, divisions que no tenen ni poden tenir altre objecte que la consagració d'idols de fang i no condueixen ni poden conduir a altre fi que a l'enfebliment de l'estol patriòtic i a la desorganització de les nostres activitats so-

cials tan menesteroses del sosteniment i ajuda de tots.

Per l'unió de tots en la defensa de nostres drets i en l'enfortiment intern de nostra vida, treballarem sempre i quan lo que es interès i patrimoni de tots, sigui un fet; quan tinguem una riquesa que no estigui a mercès de qualsevol mal-intencionat ministre; quan la Universitat catalana no sigui una vergonya per a tot català que s'estimi; quan els nostres obrers no morin ofegats per la misèria i l'excés de treball; quan haguem higienitzat nostra vida moral i material; quan tinguem sabiduria, fortalesa, riquesa, i nostra personalitat reconeguda i ab llibertat per a regir-se en tot lo propi; quan tot això sigui un fet, se podrà consentir amablement, que'ls teorisans empedernits s'entreguin en fer discretes disquisicions respecte a si es més convenient ésser futuristes dinàmics o si convindria més decantar-se vers els dinamismes arbitraris.

Però mentres aquella llibertat natural, anterior i superior a la migrada llibertat política, i que comporte'l dret a la vida, al benestar, a l'higiene, a la cultura, a la bellesa, a viure cada qual la pròpia vida, estigui en absolut conculcada a Catalunya, i mentres la nostra terra no pugui viure segons sa pròpia espontaneïtat, tota divisió la creiem una traïció a la societat catalana.

Per l'unió de tots i per a contribuir sense febleses ni abdicacions a la marxa ascensional de la col·lectivitat catalana, tornem a la lluita periodística. El cap enlaire, sense rencunies, sadollats d'amor, plens de respecte per a totes les idees, els brassos oberts i la mà estesa per a encaixar fortament, esperem a tots.

R. PLÀ Y ARMENGOL

De dijous ensà

Algú ha dit: «per a'l gaudir les setmanes són llargues i els anys curts; per a l'home actiu les setmanes són curtes i els anys llargs».

No sé si l'he trobada en un voleiador full de calendari o en un dels bondadosos manuals de filosofia que'm són predilectes, aquesta sentència.

No sé a ont l'he trobada, però la qüestió es que la sentència ve al cas, perquè quan m'he donat compte de que havia arribat el moment d'escriure la crònica dels últims vuit dies, m'he preguntat: ¿de debò que ja han passat vuit dies de dijous ensà? I davant de l'evidència m'he convenut de lo depressa que corren les hores en que's treballa i de lo viscudes que resulten les setmanes que ab elles se formen.

Ja ho crec si hem fet coses aquets dies; ja ho crec si n'han passat, per més que no's recordin de sobte, perquè no havíem tingut, fins ara, ni temps de fer memòria.

Havem planejat una revista, ja inmanejada, havem solucionat les primeres i inevitables dificultats; havem format un còs de redacció; havem cercat col·laboració nodrida i substancial; havem discutit cent vegades cada qüestió de detall; havem triat caràcters tipogràfics, escullit subtileses editorials, creat seccions, encarregat tasques; havem repetit mil cops el crit de «¡Fem feina!» i, al cap d'avall, n'hem fet!

Podem restar satisfets de la nostra ardidesa. Si'l pervindre del periòdic es gloriós, nos ne tocarà una bona part d'aquesta glòria; i si l'èxit no l'acull en son sí, romandrem segurs de que podem haver fracassat per la feblesa de les pròpies aptituds, que no està en nosaltres millorar, més no per la manca de voluntat, que li havem esmersat tota per la CATALUNYA de la nostra ànima.

Qualsevol que sigui, per fi, aquest pervindre, ningúns pot regatejar ja aquestes inefables hores passades engendrant, corpresos d'entusiasme, i concebint, plens de joia, la nostra desitjada revista, que es sang de la nostra vida de la nostra i que s'assembla a tots nosaltres perquè quiscun hi té en ella un tros del seu sentir, del seu pensar, del seu ésser.

Demnos per pagats, abaixò, a la bestreta, de tot lo que puga esdevenir d'advers per ella i per a nosaltres.

..

Diumenge passat se celebraren al districte de Sabadell, eleccions de diputats a Corts, per a omplir la vacant que deixà, al renunciar a la seva acta, en Pi y Suñer.

Lluitaven com a candidats, el solidari senyor Cruells i el lerrouxista, senyor Puig de Asprer.

El resultat de la lluita fou'l següent: vots a favor d'en Cruells, 4.387; vots a favor d'en Puig de Asprer, 1.406.

La solidaritat acaba, doncs, de conseguir una gran victòria que aprofitarà sens dubte, i de rebre una sabia lliçó que farà bé en no menyspreuar.

Calgué, fa alguns mesos, que l'opinió catalana donés una prova de que si algú contava ab la seva inconsciència, havia errat els comptes; i calia, ara, que's demostrés que aquell piadós avís no tenia res que veure ab la fermesa de conviccions dels catalans. Tot s'ha fet com si el nostre poble no fós un compost complex d'individus, sino una sola voluntat ben dirigida i un sol cap clarivident.

Aprofitin la lliçó els nostres representants a qui va dirigida i no l'oblidi el senyor Cruells, ja que, per haver-ne rebut les ventatjes, hi ve més obligat.

..

Tornem a tenir a l'orde del dia els processos terroristes.

A l'hora de sortir aquest número, se està celebrant el judici oral del referent a la bomba colocada a l'urinari de la Rambla de les Flors, el dia 27 de Juny de l'any passat, i s'ha elevat a plenari o està a punt de serhi elevat, el sumari de la que petà en una «golondrina» la tarda del dia en que fou executat en Rull.

Donemnos per ditxosos de poder assistir a la reconstrucció de l'història de aquests successos i sobretot d'això: de que hagin passat a l'història.

..

El Ministre del ram ha publicat una real orde, disposant que's treguin les valles del tranvia del carrer de Balma.

Per una extranya coincidència, aquesta disposició fou dictada a l'endemà de haver-se aprovat al Congrés la reforma d'Administració Local.

Si la resolució del Ministre, fos, com sembla per això, el premi de les mansuetuts dels nostres representants, seria una broma de bon gènere i, lo que es millor, barata; ara si es la torna de la recompensa promesa, consti que es la primera vegada que's pesa la torna primer que'l pa i que anem veient que no hi trobarem el pes de cap de les maneres.

..

L'Ajuntament ha fallat ja en l'expedient instruit a propòsit d'abusos comesos al Laboratori Microbiològic Municipal.

No sé si s'ha quedat tot tal com estava o si s'han pres mides enèrgiques per a castigar als culpables que hagin resultat.

I no ho sé, perquè no he tingut prou serenitat per a seguir pas a pas aquesta qüestió. S'han fet en ella tals delacions i s'hi han dit tals monstruositats, que

cada vegada que he volgut ocupar-me'n, m'ha comensat a agafar una rabia!...

I ho he deixat corre, convenut de que si m'agafava del tot, al Laboratori Microbiològic Municipal no sabrien curar-mela, ara com ara.

H. AGUT.

La nostra causa nacional

Les darreres discussions parlamentàries i els desviaments soferts pels capítols de la conjunció política *Solidaritat catalana*, converteixen altra volta en manifesta actualitat i necessitat ineludible, el tornar a plantejar clara i concretament al poble català, el veritable concepte, desenvolupament i aspiracions de la nostra causa nacional, de la Catalunya renaixent.

Les darreres manifestacions del senyor Cambó al Congrés espanyol, fetes abrogant-se la representació del catalanisme i no desmentides ni contràries, fins avuy per cap altre diputat català, ni de la dreta ni de l'esquerra, requereixen que altra volta sortim a la palestra i ab la força de nostres conviccions, la fe en nostres ideals i l'entusiasme de nostres sentiments, procedim al plantejament de la qüestió catalana, preguntant al poble com l'entén i com vol la seva resolució.

Jo crec senzillament que dit problema s'ha de plantejar dins el camp del regionalisme o dins l'aspecte nacionalista. O Espanya es un conjunt de regions més o menys diferenciades i característiques i, previ son reconeixement, s'ha d'implantar un règim adequat a ses peculiars necessitats, o bé Catalunya es una nacionalitat ben definida, ab personalitat pròpia i, per lo tant, sens necessitar ni voler trencar llaços que l'uneixin ab les demés regions o nacionalitats ibèriques, ha de governar-se per sí mateixa ab sos propis interessos i cabals, reconeixent l'Estat espanyol aquet dret i permetent el seu lliure exercici, tot reservant-se la representació i govern del interessos generals.

Anem a examinar aquesta darrera forma, que ja era l'admesa fins avuy pel catalanisme, i que a darrera hora s'ha volgut desfigurar, fent-la passar per concreció d'un moment d'excitació passatgera, o d'entusiasmes juvenils.

D'entre les boïrositats i incerteses dels temps passats i les falsedats històriques que tot ho embrollaven, veiem resorgir clara i vigorosa, per allà a l'edat mitjana, la figura de tot un poble ben caracteritzat, ab llengua, dret, costum i govern propi, formant un Estat lliure que gosava ab completa independència, de tots els atributs i prerrogatives de sa pròpia sobirania. No creiem que ningú vulga pretendre seriosament que aquell poble... català, no constituís plenament una veritable nacionalitat. Passaren els temps i la nació catalana en ús de són dret i plena llibertat pactà unions i alianses ab altres pobles i nacionalitats, i succehi que per defectes d'uns i altres, les nostres característiques anaren minvant de mica en mica, arribant a ser i a convertir-nos en unes quantes províncies administratives repartides barrejades entre dos Estats famolencs. Mes arribà un altre dia en que's vegé clara i palesament que aquelles característiques no havien desaparegut, sino que sols restaven somortes; i va venir la revifalla i la personalitat catalana va mostrar-se altra volta ben definida.

Aleshores va anant-se formulant i concretant el caràcter del moviment catalanista, revestint-lo ab l'aspecte de causa de reivindicacions patries i sagellant-lo

ab el color plena, reflexiva y consensuadament nacionalista.

Hi havia motius pera ferho així? Era realment aquest el caràcter del moviment y del problema català? Anèm a veureho; y per això no'ns cal altre esforç que seguir els estudis y ensenyances del mestre en nacionalisme, de n'Enric Prat de la Riba, que ha sigut el pensador que més serenament ha entrat al fons d'aquesta qüestió, y quins escrits doctrinals haurien de saber de memoria tots els vers nacionalistes catalans. Després de lo dit per n'Enric Prat de la Riba resultarien pobres y migrats tots el arguments y raons que jo pogués usar al pretendre plantejar en son propi terreny la qüestió nacionalista. Y per això no'ns caldràn textos vells ni desenterrar frases esmortuïdes, sino que 'n tindrem prou ab espigolar per entre les ratlles de l'obra «La Nacionalitat Catalana», original de n'Enric Prat de la Riba y publicada l'any 1906, fa sòls tres anys, y dins per lo tant del anomenat període constructiu, com a fase o evolució d'un dels matissos o agrupacions del catalanisme militant.

En aquesta obra y dins de més de un centenar de planes, hi ha continguda tota nostra teoria nacionalista; no podent inventar res de nou ni essent necessari acudir a altres fonts, m'entretindré a espigolar per aquest camp vastíssim, que ofereix vistosa cullita a nostre consideració y que simplificarà molt la nostra tasca.

La terra catalana es la patria catalana, diu en Prat de la Riba en la seva introducció de dita obra, assentint més endavant en que la Patria Catalana, petita o gran es la única patria nostra; y entant, en el III capítol, a estudiar la gènesi del nacionalisme, afirma que la segona fase del procés de nacionalisació catalana, no la va fer l'amor, com la primera, sino l'odi, afegint que 'n aquesta fase hi ha la filiació de sa doctrina, ja que no són els equilibris més o menys enginyosos del federalisme; no són vagues descentralisacions que tant se 'ns endonen; no són la bondat y la bellesa de les nostres costums; ni les ventatges del nostre dret, ni les virtuts y valer de la nostra llengua; no són els debers de bon govern y d'administració civilisada; es Catalunya, es el sentiment de patria catalana; ser nosaltres, aquesta es la qüestió; ser catalans... Descentralisació, self-governement, federalisme, Estat compost, autonomisme, particularisme, puguen ab l'astre nou pero no 'l són... No es qüestió de bon govern ni d'administració, no es qüestió de llibertat ni de igualtat; no es qüestió de progrés ni de tradició: es qüestió de Patria. Y aquesta Patria, aquesta Catalunya, es, segons el senyor Prat de la Riba, una veritable Nació, entenent per tal una societat de gent que parlen una llengua propia y tenen un mateix esperit que es manifestatiu y característic per sota de la varietat de tota la vida colectiva, quedant fonamentalment, diferenciada de l'Estat. Plantejat així naturalment, ve'l problema, presentantse a la resolució una serie de qüestions derivades, com la determinació de las relaciones de la Nació ab l'Estat; la tendencia de cada Nació a tenir un Estat propi que tradueixi el seu criteri, el seu sentiment, la seva voluntat colectiva; l'anormalitat morbosa de viure subjecte a l'Estat, organitzat, imperat, dirigit per un altra Nació; el dret de cada Nació a constituirse en Estat; la determinació del domini propi de l'Estat nacional y del propi Estat federal, en les federacions o Estats compostos, etc.

El senyor Prat de la Riba estudia en dita obra, el fet de la nacionalitat catalana, traslladant-hi la seva conferencia donada al Ateneu en 1897 y publicada en *La Renaixensa*, resumint son treball

ab l'afirmació clara y concreta de que si existeix un esperit colectiu, una ànima social catalana, existeix una Nacionalitat Catalana, y a l'estudiar la iniciació y difusió del nacionalisme a Catalunya, consagra y ratifica el senyor Prat, en l'any 1906, lo que anys enrera havia escrit junt ab en Muntanyola en son Compendi de doctrina catalanista, que avuy el senyor Cambó preté voler presentar com una expresió hostil, estrident, del modo de pensar y sentir de los catalanistas militantes en aquel entonces... en que a la sazón hi militava l'actual leader del regionalisme català, que 'n el Parlament espanyol s'esforçà en voler fer veure que aquells temps y estridencies ya han passat, excepte per alguns temperamentos individuales que resisten al cambio de todos los ambientes. Y en aquell Compendi, afirma el senyor Prat de la Riba en 1906, que varen posarhi tota sa doctrina, resumida en la forma sistèmica de les nostres reivindicacions: Catalunya pels catalans; en ella tot hi es, lo més granat: que no més hi ha patrias, de una sola mena; que Espanya no es la nostra patria, sino una agrupació de varies patrias; que l'Estat espanyol es l'Estat que governa la nostra com les altres patrias espanyoles; que l'Estat es una entitat artificial que 's fa y es desfà per la voluntat dels homes, mentres la patria es una comunitat natural, necessaria, anterior y superior a la voluntat dels homes que no poden desfer-la ni mudarla; y que Catalunya té tots els atributs que fan la Patria o Nació.

Sentades aquestes premises, ve a estudiar el senyor Prat la conclusió que se'n desprèn d'aquells principis y doctrines exposades, constituint el nacionalisme polític quina fórmula sintètica es l'afirmació de que cada nacionalitat ha de tenir un sol Estat que tradueixi en acció y conducta les inspiracions colectives, basades en l'aspiració de tot poble a tenir política propia; derivantse la constitució d'Estats compostos o Federació de Estats nacionals, treynt així la causa dels moviments separatistes; acabant els capítols dedicats al nacionalisme, dient que la consecuencia de tota la doctrina exposada es la reivindicació d'un Estat català en unió federativa ab els Estats de les altres nacionalitats d'Espanya.

Aquesta exposició, aquest concepte que del moviment catalanista té'l senyor Prat de la Riba, es per nosaltres l'exacte, l'veritable; ab ell hi estem conformes y ab aquest caràcter s'havia presentat fins fa poc el moviment nacionalista català, y ell es el que ara havem de reivindicar al vence les desfiguracions que 's pretén introduirhi. Per això sòls nos cal agafar per bandera les doctrines exposades pel senyor Prat de la Riba en sa obra «La Nacionalitat Catalana» editada fa tres anys, en 1906, a l'iniciarse'l moviment polític de Solidaritat catalana, y que nosaltres considerem com l'obra capdal, com el credo de nostres conviccions patriòtiques, com a compendi y coronament d'aquelles tres grans obres fonamentals «La Tradició Catalana», del Dr. Torras y Bages, «Las Nacionalidades», d'en Pi y Margall, y «Lo Catalanisme», d'en Valentí Almirall, y com a concreció dels principis y doctrines sustentades per l'Unió Catalanista, sobre tot si fem excepció d'alguna de les doctrines estampades pel senyor Prat en el seu capítol dedicat a l'Imperialisme, ab les que no podem estar conformes, malgrat sostenir afirmacions tan atrevides y humanes com la de que una nació que no sab defensar els seus drets ab les armes, no pot sostenir ni exercir en el mon cap missió progresiva.

En aquet sentit nacionalista estaven

inspirades les famoses y casi oblidades Bases de Manresa y els parlaments pronunciats al Congrés espanyol pels primers diputats catalanistes, principalment pel doctor Robert, quan afirmava en 26 Novembre de 1901, ser evident que donada la constitució d'Estat unitari, el catalanismo supone, por parte de ese Estado central, el desposeimiento de parte de la soberanía, afegint que realment todo lo que sea dar fuerza, dar impulso a las ideas regionalistas, es reducir la acción central, es disminuir en lo interior en más ó menos esa misma soberanía, desgranant tot seguit y fentse seva la part essencial de dites Bases de Manresa.

Avui, en cambi, un dels leaders del catalanisme afirma en ple Parlament espanyol, que nunca he pensado que el esplendor de la vida local y regional pudiera quebrantar la soberanía del Estado, de l'Estat que, segons el propi senyor Cambó, l'entusiasma per propi temperament per la fuerza nacida de la perfección en el ejercicio de sus funciones.

Davant d'això cal aixecar altra volta ben alta la bandera del nacionalisme català y en articles, meetings y conferencies, tornar a fer propaganda y pública ostentació d'aquells ideals tan bellament exposats per n'Enric Prat de la Riba y que constitueixen el nirvi, el mòvil de totes nostres campanyes y programes màxims y mínims, encar que, presentantlos en conjunt, no renunciem a utilitzar la part d'ells que se 'ns reconeixi pels alts poders de l'Estat. Consta solzament que avui som encar molts els temperaments individuals y colectius que pensen tal com pensava tres anys enrera'l senyor Prat de la Riba, el mestre en nacionalisme quines ensenyances tants hem seguit y quines creencies y conviccions hem de suposar no han variat en tant poc temps, apart de lo que sembli despendres de les modalitats y equilibris de la política espanyola en la que activament intervé l'actual president de la Diputació Provincial de Barcelona.

V. DE LASSERRA.

Homes y cosas

L'altre dia vareig presenciar una escena simple. Un jove, a casa d'un metje, regirava papers, prospectes, llibrots, revistes...

—Perquè guardeu tot això, Doctor? Tot es passat, tot es endarrerit...

El Doctor va respondre:

—De cada deu ratlles impreses n'hi ha sempre una de bona.

Aquesta sentència m'animà a escriure la secció d'*Homes y cosas*.

Per molt serà que entre les meves deu ratlles no n'hi trobeu una de bona; y ben content que n'estaré perquè si rumièu un xic nos esgarriarem de la feblesa de les nostres armes.

Diu Diderot: «L'enteniment té's seus prejudicis; el sentit, la seva incertitut; la memoria, els seus limits; la imaginació, els seus enlluernaments; els instruments, la seva imperfecció».

En cambi, els fenòmens són infinits, les llurs causes ens són amagades, les formes, potser tranzitories...

Ara veig com es de petulant encapsar aquestes ratlles ab el títol d'*Homes y cosas*.

Es per això que jo no'm ric gens del bon jutge qui creient ab la paraula den Lemoine, el va deixar fugir.

Parlo den Lemoine perquè es actualitat la seva condemna.

Aquest home parlà al jutge, ab accents de sinceritat, de la gran descober-

ta del segle: la fabricació de diamants. El jutge d'ara té la experiencia de que's varen enganyar tots els seus antecessors condemnant als savis. (Tots els savis antics tenien per primer obstacle el jutge). El jutge d'ara ha vist la descoberta del radium. Ha fet bé, dones, de llibertar al farsant Lemoine, deixantse enganyar.

¿No hi veieu en aquest fet que tant ha fet riure a tot París? en Cinematograf y Teatres, un nou triomf de la ciencia?

DIMAS

Les dugues lleis

¡Que es sublim l'home abstracte! Es lo finit que lluita per identificarse ab lo infinit; es la materia que 's premsa ella mateixa per fer més lloc a l'ànima; es un mon microscòpic, que aixopluga, en son sí, mons y més mons, immensos, que omplena, a son voler, ab dolls de mars de gents y pobles que han viscut a l'Historia o sorgit dels esclats de la fantasia; es tornaveu del fiat que encengué sols, alsà montanyes, reclogué mars y enfonsà terres, que esborrà dinasties, y colgà en l'oblit del no res l'orgull de les palmes y la vergonya de les cadenes. Pero'l contribuient espanyol, que té més de màquina que d'home, n'es berf poc de sublim; que ell no pensa, ni vol, ni sent, ni es lliure en res, ni es amo a casa seva, ni respira, ni pot dormir ab descans, ni sisquera té temps de sentirse home, embargats com té els anys, els trimestres, els mesos, els dies y els minuts per un Estat que, en lloc de creures obligat, com hi ve per raó, a ajudar als homes a bé viure, si no 'ls ajuda a bé morir, carregantlos de feyna y mals de cap, els ajuda a morir depressa.

Y no pot pas succeir d'altra manera car l'Estat espanyol com altres, y més que altres, també eminentment centralisadors y absorvents, no està constituït segons les lleis que, les relacions que brollen de la naturalesa de les coses, han fet perpetues presidentes de la gènesi de les societats en que els homes s'acoblen.

Qui posa la mà al foc, desconeixent així una llei física que fa de la mà un dels orguens més delicats del tacte, no pas uns molls o unas tenalles, en la cremada que 'n treu hi trova el càstic del seu mal fer; qui mata a son germà, trencant així una llei moral y positiva a la vegada, en càstic de la doble transgressió, sent a tot hora el crit aterrador que acusava al primer fratricida, y els jutjes el condemnen a la pena que l'còdic imposa als caïns. Y així mateix, qui fa un Estat,—y també es ferlo no reformarlo—si 'l manté en forma que pugni ab les lleis de vida segons les quals la sociabilitat s'expandeix, passa la pena del seu tort, tornantse esclau de l'entitat que hauria d'esserho d'ell, y d'ajudar-lo a realisar son fi com individu.

Tot individu humà subjecte està a les lleis de la necessitat y l'afinitat. Domenten fermes l'home y ell coneix que, tot sol, no pot bé valdres pera complir el seu fi trascendental y perfecte; se sent afanyós de goigs íntims y sublims per l'ànima y ple d'exigencies en son organisme físic; aspira a fruitir de la suau ditxa del pur y delicat sentiment de família, que neix y's desenrotlla allà al escalf de la llar, y actuant sots l'esperó de la necessitat, cerca'l sexe contrari, son complement, ab tendencia que no's prou definida, perquè no s'orienta encara vers cap individualitat determinada y certa. Prompte emperò en virtut del principi de l'afinitat, es atret a estimar ab major forsa, d'entre 'ls d'oposat sexe, a l'individu qual condicions, caràcter, manera de sentir, creencies,

idees, s'adiuen més, y més bé lliguen, ab lo que es peculiar de son ser propi, y aleshores d'una mutua concordancia, d'un pacte, neix el vincle matrimonial, mercès al qual se funda y es viventa una federació,—privada federació a la fi—en quant es entitat nova, destinta del qui pactant sa unió li han donat vida, y a dins la qual, representada pel marit marit y muller conserven sa respectiva autonomia. Y veus aquí la cèlula primària engendradora de la família; y veus aquí formada, per ministeri d'un amor sant, dolçíssim, entre pares y fills, la comunió d'uns cors que tots glateixen al impuls d'un idèntic alè noble, a dins de cossos d'una carn mateixa.

Però la família, com l'individu, viu sots l'imperi ineludible de la necessitat y la afinitat. Troba a manca el concurs d'altres famílies pera obtenir un fi comú, y associantse a més similars fa'l municipi federació primera en lo polític, com fan els municipis la nació—que hi ha qui'n diu regió—y les nacions integren l'Estat compost.

Doncs d'obehir a aquelles dues lleis l'expandiment de la sociabilitat, lògicament se'n deriva que l'acció de l'Estat no's té de fer sentir, sobre quiscun dels membres que'l componen, en tot allò en que's basten ells mateixos per la consecució del seus objectes; y succeint altrement com passa a Espanya, s'va contra la lògica; perque's vol que la societat, que es una mera conseqüència d'una qualitat de l'home, de la seva sociabilitat, se xuei a l'individu; que una qualitat del ser se sobreposi a la essència del ser mateix, es dir a la voluntat y la raó humanes, y que, ja que es d'aquestes dues que la sociabilitat dependeix, l'efecte superi a la causa y, en l'orde de lo pràctic, visqui l'absurde.

MIGUEL LAPORTA

DE TEATRE

Avant teló

Bon llegidor y nou amic:

Junts anem a assistir a les estrenes successives de les obres del nostre Teatre, fins que tu te'n cansis o a n'a mí, forsa major m'obligui a deixarte.

De lo que anirèm veient jo te'n diré la meua opinió y tu'n pendràs lo que'n vulgues. De tu no'n desitjo altra cosa que la companyia; de mí no n'esperis gaire altre atractiu que la sinceritat. Ni aquesta virtut ni'ls bons amics són tan abundosos, que pugues tu menyspreuar els meus oficis ni jo les teves preferències.

De sinceritat n'has sentit a parlar molt y n'has trobada poca, y com que ho sé, vaig a donarte la meua a tast, perque per l'impetuositat del fibló y el gust que hi trobis, jutjis la quantitat y la qualitat de la que t'ofereixo.

Si un crític famós exigia al que volgués traduir pera'l teatre aquelles cinc condicions que mai's recordaràn prou en aquets temps d'arranjaments y adaptacions d'obres escrites en les llengües més ignorades pels importadors, jo crec que pera jutjar drames y comedies, se n'han de posseir altres cinc, algunes iguals que aquelles y altres equivalents, y són: primera, saber lo que es Teatre; segona, coneixer les teories estètiques més admeses; tercera, haver entès les obres jutjades; quarta, ferse entendre al jutjarles, y quinta, tenir, al menys, un mitjà bon gust y poques o moltes idees propies.

Ara bé: ¿quantes ne posseixo jo de aquestes condicions? Cap, absolutament cap. ¿Vols més sinceritat, nou llegidor y bon amic? Si'n tinguessin ni que fós la mitat menys, la majoria dels que des d'avui seràn els meus estimats confreres, tu no viuríes, potser, desorientat y desplícit com vius, en això de comedies y còmics, ni'l Teatre Català anyoraria, com anyora la teua presència.

Y ja que sabs qui soc, una mena de Mark Twain fent de director d'aquell deliciós periòdic d'Agricultura, pensa

Als joves

La impaciència y la manca d'audacitat han desviada la consciència de moltíssims esperits que s'havien ofert sincerament pera servidors fidelíssims de la nostra Catalunya. No cal ferlosen un gran retret. Una persistenta bafarada de prematura senectut ha marcit sentiments, expressió d'ardències de juvenesa y ha convertit en mesquineses egoistes tota l'exuberància de generositat y de sacrifici qui brollava del cor y de l'ànima de tota una generació de jovent qui semblava redemptor y s'ha adreçat al professionalisme polític. Y se troba, ara, aqueixa generació de jovent qui un dia feu estremir al nostre poble am frisanses de vida nova, abatuda y astorada, perque li manquen energies y ha perduda l'orientació de la seva vida.

Aqueix jovent propagador de l'idea nova, era un jovent triomfant; el poble renaixia esponerosament y tota l'oligarquia social y política fins aleshores exercida per les colles amorals de la política, se'n venia depressa daltabaix per la sola acció de la paraula sincera qui semblava llavor de veritat a la consciència catalana. Mes, malgrat que no ho semblés, aquell jovent estava mancat de fortitut, y, per aquesta manca de fortitut, l'esplet de generositat no era prou intens, ni prou amarat de vida, y la constància en l'acció no era sostinguda per una paciència incommovible, tota ella al

servei de l'ideal. Y per xò ha passat, que'ls qui avensaven triomfants, deturats ab manya per les males arts de la política professional, han abdicat y s'han llevat virilitat, convertintse en retuts, ells qui, ja ab el llaurer al front, avensaven ardidíssims a la davantera de la vida social y política del nostre poble.

Per aquesta causa la política vella fa ara la revifalla de la mort, y els intervenimistes del nacionalisme frueixen el seu moment de passatjer triomf; y per xò el rosec del remordiment atribula al jovent ben intencionat, al adonarse que per feblesa seva, que per censurable ignoscència seva, s'es interrompuda l'ascensió gloriosa de la renaixensa catalana. Y bé, jovent, a la fi sempre generós, qui al comensament de la vostra juvenesa, havèu fruit el goig suprem d'esser tot cor, d'esser verb propagador de les sinceritats de l'esperit vostre, y d'haver entrat a la plenitud de la vida social essentne reformadors, jo vos veig abatuts y concirosos, jo m'adono de que estèu tocats d'escepticisme, jo reparo que sou ja vells, vosaltres que havieu de servir joventut per tota la vida vostra. Vos heu cregut, perque enganyoses sirenes vos ho han dit, que es pecat esser irreductible; els vostres sentiments havèu consentit que's desviessin perque vos han fet malentendre que no era generosa la vostra acció intensament catalana;

vos haveu adherit a les fórmules mentideres d'un progrés negatiu y opressor, vosaltres qui laboraveu per la positiva deslliuransa política y social dels homes; pera perdre l'enteniment vostre en el laberinte de la farsa política, vos han ofert cada día, una nova orientació y una nova fórmula; y ara vos trobèu que ja no ho sou triomfadors joves y ardidis; vos trobèu sense acció ni influencia social y seguint ab docilitat y d'esma, als fracassats de la política que s'han apoderat de sentiments y d'idees vostres y vos han deixat pera que les propaguessiu y vos desacreditessin, totes les velles fórmules, tots els conceptualismes, tots els odis de sectari, totes les abstractes adoracions, tota la degenerada fraseologia y, pera dirho d'un cop, tota la repugnanta carcassa de la política d'ofici, que vosaltres pera bé del poble, individu y col·lectivitat, tenieu ja casi colgada deu pams sota terra, pera que per un mai més tingués acció a la nostra societat catalana. Mes ja ho veieu: la feblesa, lo inactual, lo oposat a les realitats de la vida, sols determina impotència y no guanya ni un cor, ni convens un esperit. Jo vui preguntarvos, a tots els joves qui havèu caigut en renunciament: ¿què havèu fet? ¿què fèu? Que no respongui l'ara de la vostra vida; que contesti lo que en vosaltres resta dels vostres bells temps de propagadors de l'ideal. L'ara de la vida vostra respondria ab desacert, perque la ara de senectut vos fa suposar que l'idealisme, es quecòm ridícol; lo que romàn en

Novetats

S'ha estrenat un drama d'en Ignasi Iglesias, titulat *Foc nou*.

L'obra té tres actes y en ells se presenta a una família, composta d'una mare viuda y dos fills y dugues filles, que ha vingut a menos per la mala administració del finat, les disbauxes dels nois y els capritxos de la més gran de les noies.

Comensa'l drama a l'hora en que la mare, davant de la desfeta que li ve a sobre, té un cop d'energía y diu als fills malversadors que s'ha acabat el gastar d'aquella manera y que se'n vagin de casa a lluitar per la vida, a conquerirla pel propi esforç, a fer foc nou; y s'acaba'l drama... aquí mateix.

En aquest sentit té aquell defecte que se nota en la majoria d'obres del mateix autor: que tot es acte primer. En *Els vells*, el drama comensaria a partir del final, si en Joan no's morís tant injustificada com inoportunament; en *Les garses*, apareixeria la moral y el drama, dels desastres que esdevindrien desde allà a ont s'acaba, en endavant, suposant que no s'acabés tant a empentes; y en *Foc nou* interessa més saber que s'hauràn fet, per Barcelona, d'en Frederic, de l'«Eladi» y de la «Adriana», ab aquell bagatge que se'n hi porten, malgrat les líriques y passatgeres contricions de l'última escena, que tot lo que fins allí ha succeït.

En *Foc nou* s'hi nota, ademés, una certa propensió a l'efecte escènic, que fa del tot inexplicable aquesta monotonia en el desenrotll de l'assumpte.

No's pot negar que'l senyor Iglesias es un mestre en l'art de fer comedies y que això's troba a cada pas en la que examinem: hi ha en ella escenes que serien perfectes si fossin més interessants, y els caràcters estàn ben indicats, ni que el de «Carlota» ns sembli crú y el del «senyor Nicolau» resulti un xic borrós, segurament perque ja'l motllo està un xic gastat de tant que s'ha fet servir.

El llenguatge dels principals personatges es fet ab omissions de ramploneuries, mes ab manca d'aquella distinció efectiva que tan bé hi hauria escaigut

que ja no tens dret a venirme qualsevol día ab una computació de judicis per mi formulats, dels que'n resulti, per exemple, que un excelent drama de'n Guimerà, estrenat a principis de temporada, comparat ab l'últim esforç de l'últim dels nostres autors, es una neuca. Si a n'això't tenen avesat els nostres Sarceys y has callat fins ara, ja veus que no seria noble que't desfoguessis ab la meua humilitat explicita!...

Y ara, a fer feina... Però... un moment: abans de pendre'l primer comiat, vui traslartre tres màximes que seràn com la llegenda del meu escut y que te les ofereixo bonament per si't poden convenir. Prentne nota.

«Al acabarse l'estrena d'una obra, l'autor mereix sempre un picament de mans més o menys efussiu y durader; si l'autor es jove, pera encoratjarlo: si es vell, per respecte, y si es de mitja edat, pera totes dugues raons plagades.»

«L'obra més infortunada, deu ésser vista una vegada, al menys.»

«Un còmic es, casi sempre, un producte social y no és lícit ferli pagar culpes de les que tots ne són responsables.»

Y adeu, llegidor y amic; quedem, doncs, en que'ns trobarem a les estrenes. Ja'm coneixeràs per la veu, que diria en Melo, jo a n'a tú, per aquest caient de benevolensa què caracterisa.

Principal

Arseni Lupin es l'última obra estrenada en aquest teatre y, per manca de novetats en els darrers vuit dies, parlarem, encara que breument, d'ella.

Arseni Lupin es una altra detectivada tirant a *vaudeville*, casi simpàtica y casi temible. Simpàtica perque ab tocs còmics de bona llei, fa més mengívols aquells plats grollers de crims presentats pel cantó del sumari, y temible perque podria portarnos un nou genre y de genres d'aquets, ja'n tenim prous existències per ara.

L'interpretació que dona a n'aquesta obra la companyia del senyor Gimenez, es bastant ajustada.

Romea

Seguint l'ullada retrospectiva que havèm iniciat, per manca de coses re-

cients, donarem compte de l'estrena de la comedia d'en Santiago Rusiñol, *La intelectual*.

La nova producció del fecond artista, es una graciosa sátira contra la ridícula intel·lectualitat de les intellectuals... ridícoles.

En aquesta, com en altres obres del mateix autor, se fuetja aquella part vulnerable que deixen sempre al descobert les aspiracions més lligítimes, les tendències millor dirigides y les causes més santes, quan se les apropien els poseurs, els rutinaris o'ls imbècils.

S'ha dit que a n'aquesta obra li manca ambient entre nosaltres. No ho sabèm veure; no es precis que un vici hagi contagi a tothom pera ésser de tothom conegut. Els tipus de *L'intellectual*, més o menys accentuats, existeixen en la nostra societat. Tots nos havèm rigut de les seves coses a la nostra manera y en Rusiñol se n'ha rigut escrivint una comedia, que es una de les seves maneres de riure més escaients.

En la nova comedia es d'admirar la trassa ab que està construïda; la riallera frescor del llenguatge; la correcció ab què's descriuen alguns tipus, per exemple: el de marit, que interpreta ab gran encert el senyor Jaume Borràs, el de la protagonista, que s'encarna perfectament en la senyora Clemente, y el de la filla, que té en la senyoreta Vallbé la més delicada personificació, y, dins dels procediments de la caricatura, el tipus de Marcel, que identifica ab art exquisit el senyor Torelló, el de la sogra y els de na Bellesguart, na Peñadura y demés nas que formen aquell eixam de dames d'empenta.

La intelectual té tocs de sana y fonda emoció, com l'escena entre marit y muller, del segon acte, y la de la declaració, del tercer, que coloquen a l'obra entre les comedies millors del nostre Teatre.

Tenim la seguretat de que l'èxit de *La intelectual* hauria sigut sensacional si aquesta comedia s'hagués pogut traduir malament, del anglès.

L'empresa del Teatre Romea ha presentat l'obra ben dignement. Felicitèmnosen tots, ara que passa.

vosaltres dels bons temps vostres, no vos deixarà contestar, perquè vos farà sentir en les pregonesses de l'esperit, vostre avergonyiment de sentirvos subjugats per la decrepitud prematura.

Jo vui dirvos que l'ideal dels joves es superior, als arranjaments utilitaristes dels vells; jo vui dirvos que l'ideal es constant en l'humanitat y que les barrabassades de la senectut, per infecondes y fins per pertorbadores, s'esvaeixen y no deixen rastre en la consciència de l'home, ni en les orientacions de la col·lectivitat. Els joves són els reformadors; els vells, els residuus impotents de les accions qui han sigut triomfants. Vosaltres, joves, encara, vos havèu inclòs en els vells; mes podèu y devèu tornar a la joventut, a l'ideal, a la sinceritat, a la generositat, a l'acció positiva de refer la nostra vida catalana.

Ben a la vora vostra ja surten veus sinceres que ho diuen:—prou política, que n'hem fet massa;—altres qui sols conexien el nostre problema en les abstraccions subjectives llurs, y no en la realitat de la vida, tan bon punt s'han acostat a n'aqueixa realitat fan afirmacions oposades a tot lo abans propagat. La reacció vers la salut del nostre renaixement es comensada, y serà del poble estant que pujarà als seus representants la força instintiva que obligarà a laborar per l'enfortiment de la vida nostra.

S'han passades hores ben atribulades, y, vui dirho, jo n'he passades de ben crudels. Mai m'ha deixat, però, la seguretat de que tot tornaria al seu

camí natural, ni la paciència pera esperar y pera sofrir resignadament l'anarsen d'esperits estimadíssims. Però, jo no he sentida l'acció d'envel·liment que per arreu m'envoltava y segueixo fidelíssim a l'ideal de tota la meua vida, no pera vantarme de conseqüent, que abans que la virtut defectuosa de la conseqüència, hi ha el bé del poble; no m'he apartat de l'ideal perquè es, el meu ideal, de vida y de joventut, perquè es ideal de sentiment y de convicció, perquè es ideal que esdevé de la ponderació científica de la realitat, tant en el sentit concret de la nostra terra catalana, com en el sentit general humà pera el deslliurament de l'individu. Però, ara arriben pera mi les hores aconortadores; ara tot retorna a l'ideal y cal que, ab bell gest, hi tornèu vosaltres els joves que per un instant vos en havèu apartat.

No 'ls temèu a n'els senils qui pretendran deturarvos, tot cridant:—¡Reaccionaris!—Són ànimes mortes sense cap acció efectiva a la vida social. Deixeu-los y responeu-los: ¡visca la joventut! Ells no deixaràn res a la futuritat de Catalunya; la vostra acció de joves propagadors de la vida hi esbategarà perdurablement.

No ho consentiu que la fortitut y la generositat de la vostra vida de joves se refregui ab la feblesa y la concupiscència dels vells sensuals de la política que, fins fa poc, vos exercaven; no volgheu que els decrepits y desacreditats se revifin xuclantvos dolls de la vida catalana qui brolla arran del esser vostre; no vos hi

aplanèu a que visquin en la vida vostra y que descansin en el vostre repós, com les setaries qui per contenir la senectut improductiva viuen y dormen ab adolescents verges; no 'ls deixèu el vostre pensament, no 'n fèu renúncia dels vostres sentiments patriòtics, no abdiquèu de les santes ingenuïtats del vostre voler. No destorbèu que fassin la llur via els utilitaristes de la política, y si es cert que en ells hi ha resurrecció del sentir català y condemnació de greus faltes comeses ab la terra y ab els homes qui han determinada y encarnada la renaixença de la nostra Catalunya, no 'ls barrèu el pas, doneu-los l'abracada purificadora y que s'adressin al lloc d'expiació que pertany als arrepençats; mes no permetèu jamai que ocupin el vostre lloc d'apòstols, qui es vostre y sols vostre, de vosaltres qui haveu nascut y viscut pera l'acció santa de les deslliurances.

..

Les hores doloroses ja han passades; me sembla, talment, que era ahir que cada setmana me comunicava ab el jovent català. Els tocats de senectut han errades les profecies. Lo que suposaven finit, es jove com sempre, y els falsos profetes ab el cap cot cerquen en la nostra vida social, el lloc ont enterrar les despulles corrompudes dels llurs errors polítics y socials.

D. MARTÍ Y JULIÀ

No obstant, si sortim de Catalunya y ens internem per les immenses planes hispàniques ont abans hi havien extensos vinyats, veurèm en la generalitat de països, que la filoxera ha triomfat, fent de tots aquells llocs, la terra morta, ont sols hi pululen les llagostes y les cigales somniadores.

D'aquí que si un jorn sapiguérem imposarnos a la crisi més mortal y nos ne gorirem, avui a la nova crisi que 'ls homes d'Estat poden remeiar—lo que l'altre no—també devèm imposar nostra voluntat.

La salvació del mal actual no depèn de nosaltres; indubtablement que nostra contribució d'una manera pràctica y directa, que tractarem en proxims articles, pot influir forsa en la victòria o en la derrota; y això de que la solució no estiga a la mà del pagès com ho estava en el cas de l'invasió filoxèrica, ens fa sentir pesimistes.

El pagès català té voluntat y per això triomfa quan la solució depèn del seu exclusiu esforç.

Quan els problemes agrícoles traspassen les esferes de la seva dependència, el pagès desconfia de tot, y té rahó de ferho.

Diguemho clar, una vegada per sempre: *El viticultor es per si sol impotent pera resoldre la crisi que l'acapara. La mort o la vida, doncs, està a la sola mercè dels governants. Ells són els únics responsables si no saben salvarnos,*

RAUL M. MIR.

Patria

L'idea de «Patria», com a idea pura, es una de tantes abstraccions: definirla fóra tan absurde com inventarla. Les idees abstractes, per sa propia natura, són indefinibles: essent, *Lo indefinible*, d'essència eternal, perquè expressa una forma intuitiva de *Lo diví*. Però si la «idea» de Patria, en l'espai metafísic de les abstraccions, no es més que una forma intuitiva del pensar, — una cosa encara immanifestada, si bé ab potencia de manifestació, — en l'espai físic de aquesta (la Manifestació), així com en el mental y psíquic, devé una creació, una cosa viva, això és; orgànica o evolucionant: es una me nad'extracció ideal (quan es capida a posteriori) d'una serie harmònica, quines unitats vibren al unisson d'una tònica viventa que 'ls hi es peculiar: es un orguen vivent del gran còs social de l'Humanitat sideria o planetaria; en últim terme: una de les infinites manifestacions ternaries, o tri-unes, (triangulacions) de *Lo diví*, per mode d'existència... Per lo mateix, se troba integrada per tres elements o principis fonamentals, (com tota cosa): Un còs físic, una ànima viventa y un esperit immortal: el primer, representat pel clos de terra que habiten sos fills (aspecte geogràfic o accidental); el segon, pel modus de pensar y de sentir que dóna fèsonia propia a n'aquets, (aspecte ètnic, o racial,) que es permanent; y el tercer, pel Gèni característic del nucleu humà diferenciat que'l constituïx, representat pel seu «Verb», (aspecte transcendent o diví), o sia la Llengua; forma esperitual y divina de la seva Missió social y humana; forsa centripeta y centrífuga del seu petit cicle, que *terbolineja* dins del Gran Cicle de l'Evolució...

Ara, bé: Mentre que la llengua es viva, sa Missió perdura, y la Patria existeix com una diferenciació natural (especie) dins el genre humà. La Patria és, donchs, *materialment*, una carnació humana d'una idea divina; y *moralment*, la primera ampliació de la fraternitat fa-

dins del ambient en que 's desenrotlla l'drama.

La senyoreta Fremont diu el seu paper ab notable discreció. En la presentació del tipu esdevé massa jove per tenir tan mal humor y massa guapa pera justificar allò de que s'ha passat tan depressa.

La senyora Verdier està molt bé en la vella criada, un dels personatges més simpàtics; la senyoreta Tresols impecable: es una falaguera esperança la Tresols.

La nena Santolaria té moments de suprema intuïció.

Dels homes cal fer menció honorífica del senyor Vilallonga. En Vehil y en Barbosa demostren bona voluntat y això es sempre d'agrair; no faràn tant ells ab nosaltres, potser. En Sirvent que, en conjunt, se defensa en el seu personatge té un moment felicíssim: quan la senyoreta Fremont el deixa sol en escena, al segon acte, si mal no recordem, pera anar a cercar uns papers, l'actor resta pensant que a n'allí un monòlec no hi hauria vingut malament pera fer temps, diguin lo que vulguin els moderns cànons, y com que a l'obra, l'oportú monòlec, no hi es, ell que va y ens en recita un de mimic, senyalant coses fentnos l'ullet y fregantse les mans de gust no sabem si ab l'esperança de que tot allò serà seu o si per la satisfacció d'haver sortit tan brillantment del pas.

ALFONS BELLART

De re agraria

El problema nacional català, deslligat de les diverses branques que donen vida als pobles, com són l'agricultura, indústria y comerç, fóra un problema sense solució, un problema negatiu.

Tots els pobles que com la Fransa, l'Alemanya y l'Anglaterra han portat y porten la davantera, baix sos diversos aspectes, davant les potencies mundials, ho deuen més que a cap altra causa, al

avens y a la bona organització de l'agricultura, indústria y comerç.

Si Catalunya avui es escoltada, si a Catalunya avui se l'admira y respecta no es pas degut sols y exclusivament a la major o menor verbositat dels que ab són magestrisme imposin sa paraula clara y rutilant; darrera d'ells hi van la fumera que fan les fàbriques que per tots costats de nostra terra s'aixequen; a n'ells, els enquadra una immensitat de terra tota verdor, tota ufana, fruit d'una laboriositat inimaginable de la gent rural, que es la que ab son treball quotidià proporciona la vida.

Malgrat això, trascendental en extrem, avui se troba l'agricultor complertament abandonat. Quan a n'el pagès deuriem prodigarli totes les atencions; quan deuriem proporcionarli medis de vida que avui no té, es quan els governants els apliquen lleis ignominioses que els lliguen y els priven de portar a la pràctica els ideals moderns de cultius y elaboració de sos fruits, que d'uns quans anys a n'aquesta part els preocupen, tot espitillantse en els progressos de l'agricultura mundial.

Es hora ja de que l'esperit de la revolta s'imposi y imperi.

El grandió sacrifici de la labor del pagès deu ser atesa. Recordemnos dels grossos períodes de temps que han passat lluitant ab enemichs als que ni la forsa d'un tità podia vencer, y triomfà.

..

Catalunya es un país purament vitícol. Fa vint y cinc anys que una nuvolada negra que amenassava tempestat, se presentà deixant arrasades les vinyes que eren un jardí d'ufanor. Tots recordem aquella terrible invasió anomenada filoxera, que devastà igual que la foguera de l'antiga Roma, l'immens casal de la riquesa catalana.

miliar, camí de universalitzar-se: es una línia d'evolució transcendent; una línia de força, capàs de vèncer tota mena d'obstacles...

Obrim — ¡oh, sí! — obrim els nostres braços a la florida de totes les esperances, oh mos germans de la família (nació) o llengua catalana: el *Verb* que'ns esperitualisa, immortalisantnos, té una Missió sagrada que compliren l'orde meravellant de les humanes destinacions! Que els germans pertanyents a les altres famílies naturals humanes (nacions) obrin de bat a bat les portes de llur cor al pas de les amorances nostres! Que l'odi sia arrebassat, com a planta malehida, del nostre camí vers a la desitjada perfecció, vers al lloc que de justícia'ns correspon en el concert de la Gran Família! Y, si de cas, qualche ingrat, o qualche ignorant, ab els prejudicis que obnubilen el llur enteniment, se complagués en vessar, en la nostra *copa d'or*, el metzinós verí de la rancúnia, mirèulo tots, oh mos germans de la Terra, com a rèu de lesa humanitat; y caiguin damunt d'ell, les abominacions de la Història.

J. PLANA Y DORCA.

Crònica d'art

Volèm inaugurar aquestes notes que han de ser de franca alegria pera tot lo que representi, dins de les arts plàstiques, un avens en la nostra transformació, remarcant lo més interessant que hi ha hagut en aquest orde, durant l'hivern actual.

Lo que més se recorda es la decoració mural que de la sala dels *passos perduts* ha fet en Sert en el Palau de Justícia. Es una obra que en la vida artística de nostra ciutat, pren un rrellen de tal naturalesa, que precisa pera fixar la seva importància, parlarne llargament. Així ho farèm més endavant.

Cal esmentar també l'esforç y les obres dels pintors Iu Pascual y Torné Esquius, els quals han portat al moviment artístic de Barcelona, uns moments de veritable emoció, que de debò se'ls agraeix. De aquests dos artistes sincers y notables, no'ns trigarà, segurament, l'oportunitat de parlarne de la manera que ells se mereixen.

En Cabanyes, el pintor vilanoví, exposà la passada setmana a can Parès. Ell viu a la vora el mar, y els assumptes del mar, l'interessan.

Les escenes de la gent de platja, els seus apilotaments comerciant ab els seus productes a l'hora del cap-vespre, retenen les emocions del pintor. Exposà també paisatges ont no hi ha pas l'emoció que'ns revela ab les escenes del mar. Sobretot, d'aquestes escenes, la que interessa més, y que indubtablement es la més resolta y la més complerta com a visió, es la de les dugues barques a tota vela que llisquen damunt d'aquella immensitat. Es una impressió forta, que desdiu bon xic de la feblesa d'algunes de les altres produccions.

En Nonell hi exhibeix una gitana, y ab aquest quadro no'ns diu gran cosa de nou.

A. Y F.

Informació

CENTRE NACIONALISTA REPUBLICÀ DE GRACIA.—El darrer acte de propaganda realitzat per l'Unió Catalanista, fou el miting celebrat no fa molts dies al Centre Nacionalista Republicà de Gracia ab motiu d'haver sigut admesa aquesta entitat per l'Unió, en la llista de ses adherides.

Ab la gran sala del C. N. R. de Gracia

plena d'un públic compost d'obrers en sa majoria, comensà l'acte, essent rebuts els oradors ab una carinyosa ovació que's repetí a l'ocupar la presidència'l Dr. Martí y Julià. Aquest cedi tot seguit la paraula al senyor Fonts, president del Centre.

El senyor Fonts digué que l'acte que comensava tenia per objecte afermar el criteri Nacionalista de l'entitat com a base y fonament de l'edifici de sa actuació política en la modalitat democràtica y republicana. Féu algunes consideracions sobre les paraules dels capitosts lliberals al Senat y recomanà que's prenguéssin bona nota d'aquelles manifestacions perque demà que ocupin el poder aquells eterns enemics de la nostra terra y vegin que es impossible governar sense ajuda de la regió més rica, més avansada y més culta de les que constitueixen l'Estat espanyol, sapiguem defugir la seducció dels cants de sirena ab que pretendran afagar-nos y seguint l'exemple dels conservadors ab els regionalistes, junyirnos al carro de llurs concupiscències ab els mirallets de fictícies concessions y de més o menys jacobines llibertats. Acabà repetint que aquell Centre, en orde a les reivindicacions patries, era Nacionalista y, com a tal, adherit a l'Unió Catalanista y en orde a les llibertats individuals era republicà y democràtic, seguint les orientacions del C. N. R. de Barcelona.

En Salvador Millet, de l'A. N. C., espasà amplament els principis del Nacionalisme fentne una brillant defensa; remarcà la necessitat de que siguin tots els catalans els que ab ardiment y sense defallir treballin en llur propia autocatalanització a fi de que ressaltin ben definits els caràcters especials de la nacionalitat y no puguin confondre's ni negarlos els que estan empenyats en no veurels ni regonèixels. Acabà sòn parlament dient que la Unió Catalanista no s'ha manifestat mai a favor ni en contra de cap forma de govern, doncs entenen que la qüestió de vestit es secundària en l'individu, no's pot senyalar a ningú quin usarà a temps a venir, ja que s'esposa a que aleshores sigui ja passat de moda. La gran qüestió, digué, es que Catalunya pugui mostrar-se als ulls del mon ab totes les prerrogatives de mestressa de casa seva y reina de son casal, que ja procurarà ella presentarshi ab l'hàbit que més li escaigui y adornada ab totes les joies que són tresor d'avens y perfecció, li permeti lluir.

En Manel Mer y Guell del C. N. R. de Gracia parlà dels fets ultimament ocorreguts a Catalunya, estudiant les causes de la derrota soferta per la Solidaritat, que atribuï a la falta, en nostre poble, d'un fons Nacionalista, d'un pur y noble ideal que sobrepasants a totes les petiteses y misèries el porti a una acció integral y complerta sense desviacions ni marrades pera alcansar migrades y enganyoses ventatges ja en el orde econòmic ja en el polític. Aquesta ausencia d'ideal, junt ab l'hegemonia de l'element conservador y l'indolència dels grups lliberals, determinaren la jornada desastrosa del 13 de Desembre passat. Recordà que l'idea de la Solidaritat fou exposada primer que ningú per la Unió Catalanista en la declaració de l'Assamblea de Barcelona y sostingué que tota conjunció apartada de la base nacionalista, serà tranzitoria, sentimental y no donarà cap fruit.

El Secretari de la Permanent, senyor Sansalvador, ficantse en el títol del Centre, féu un detingut estudi de lo que hi perdien el Nacionalisme y la Democràcia en el nou projecte d'Administració Local, deduint que sòls l'afany d'una hegemonia dels elements conservadors a Catalunya, establerta y garantida pel vot corporatiu, ha pogut fer que una part de la representació parlamentària se posés decididament a favor dels governants espanyols y desorientés l'opinió catalana, jugant constantment ab els mirallets de les mancomunitats, panacea infalible, segons ells, pera curar els mals de nostra terra, y que a última hora ha resultat, segons confessió de propis y estranys, que no donen res, ni resolien el més petit problema dels que, enfront de l'Estat, té plantejats Catalunya.

A l'aixecarse'l Dr. Martí y Julià fou saludat ab llars aplaudiments. El brillant discurs del President de la Unió, no sabriem com extractarlo, doncs tot ell, desde la primera paraula a l'última,

fou ple dels hermosos conceptes que brollen d'aquell cervell privilegiat. Comensà afirmant que cap moviment social ni polític podia vantar-se com el Nacionalisme de portar compres en sos principis, implícitament y d'un modo inseparable, l'essència de la verdadera democràcia, ja que sòls se preocupa de fer fort a l'individu, d'enrobustirlo, de donarli caràcter y personalitat ben definida per dirli després d'haverlo dotat de resistència: «Vés y actúa com vulguis, desenrotlla tes facultats com bét plagui, lluita per tos ideals, combat sense trabes y a ton lliure albir per lo que la teva inteligencia jutji millor».

Mes una de les condicions perque aquest enfortiment se realisi, es la de que l'individu sigui ben bé ell, ja com a home, ja com a component del grupu ètnic de que forma part y per això el Nacionalisme no's cansa de repetir la necessitat de foragitar tota influencia estranya que pugui desnaturalisar-lo, que intenti bordejar ses qualitats naturals treyentli caràcter y per lo tant enfeblirlo y inferiorisar-lo. El Dr. Martí continuà fent aplicació d'aquest principi general, a Catalunya y als catalans; seguí probant ab sòlides raons la perfecta adaptació de les dues idèes de Nacionalisme y Democràcia, acabant ab brillants parrafades cantant el bell pervindre de nostra terra quan tots els catalans siguin concients de lo que aquest nom significa y, per lo tant, de les obligacions que imposa als que dignament volen portarlo.

L'ovació que escoltà el Dr. Martí després de son parlament, sòls pogué acallarla ab un «¡Visca Catalunya!» contestat per tothom entusiàsticament.

La nombrosa concurrencia sortí del local ben satisfeta y donava goig veure als socis d'aquella entitat, comentant els parlaments y enfortint ab llurs paraules els aplaudiments ab que abans els havia coronat.

PH.

ATENEU BARCELONÍ. El dilluns darrer s'hi celebrà una vetllada dedicada a honrar la memoria del mestre En Francisco Alió, complint així l'Ateneu ab el deure que tenen totes les corporacions catalanes de rendir homenatge als fills de la nostra terra que ab les llurs obres l'enalteixen, y, encara més ab els qui, com l'Alió, tot enantintla han contribuït a recatalanisar-la fent renaixer l'esperit de Catalunya, per tan de temps somort, y, més que somort, desviat.

El saló d'actes de l'Ateneu estava ple de gom a gom de triada concurrencia, qui ab religiosa atenció y ab fervorós entusiasme, seguí el desenrotll de la noble festa.

Comensat l'acte ab oportunes y ben dites paraules d'en Josep M. Roca, president de l'Ateneu, se llegí tot seguit el treball *L'obra ó En Francisco Alió*, del mestre Pedrell, el qui ab sabies consideracions y fina ironia, estudià un moment social del nostre poble y apolo-gisà l'obra patriòtica de l'Alió, portador de les belles causes catalanes a la vida ciutadana, y sabi armonisador de les preuades melodies catalanesques, que ell aristocratiza y converteix en acció patriòtica que suaument sugestiona a les damiseles de les urbs; fóren cantades ab força gust per n' Eugenia Dachs, qualques cançons catalanes armonisades per l'Alió; en Lluís Domènech y Muntaner, llegí ben emocionat «Un recort a l'Alió», bellíssimes pàgines de prosa que cautivaren y conmovieren, per descriureshi de una mà mestre, lo íntim del mestre Alió, y interessant episodis dels bons temps de joventut dels capdevaners de la nostra renaixensa, explicanhi en Domenech com l'Alió presentà *Els Segadors* per himne nacional, y dient ab frase interminada, que ara que s'han apaibagat els esperits, tot lo més el nostre himne se canta armoniosament, mes el cronista se complau en dir que ja's tornaran a cantar y no's tardarà gaire, a l'unisson, com agrada a en Domenech y Muntaner y també a nosaltres y com ha de plaure als que no han viscut tocats d'aquells apaibagaments, que son apaibagaments que passen; després dels fortíssims picaments de mans ab que's coronà el bell recort d'en Domenech, na Maria Torrents, magistratralment acompanyada al piano per na Carlota Campins, cantà exquisidament y ab l'expressió que's requeria, qualques cançons originals de l'Alió, totes corpreuents de bellesa y originalitat,

tancà la vetllada el mestre Vidiella, qui executà a maravel·la, y entre aplaudiments entusiàstics cinc pessets pera piano, també originals de l'Alió. de les quals n'hagué de repetir la *Barcarola* y la *Marxa Fantàstica*.

En resúm: una bella festa patriòtica, car es patriòtic honrar als nostres homes que fan honor a Catalunya, y una vetllada digna d'en Francisco Alió, qui mereix bé de la Patria, per la seva acció redemptora en la nostra bellíssima música popular. Tothom se plany, de que l'Alió, ha produït poc: jo dic que per lo que representa y per l'acció que han realitzada les cançons populars de l'Alió, són l'obra d'un català y per tan l'obra, per nosaltres catalans, d'un home.

L'Ateneu s'ha honrat celebrant aqueixa vetllada y s'honoraren tots els que assistiren, que, colectivats o individuals, se dignifiquen al tributar homenatge a la memoria dels que després de morts segueixen vivint en l'ànima de la Patria.

Y en l'Alió als catalans hi honraren, ademés, al autor d'*Els Segadors*, que per aqueix sol títol, ja mereix bé de Catalunya.

Y

Comentari

El Poble Català en la seva edició del día 10 d'aquest mes y en un article publicat en primer terme, deia, entre altres coses, de l'últim discurs enteru y pronunciat por don Francisco Cambó, al Congrés espanyol:

«En el chor de lloances que la premsa madrilenya dedica an el senyor Cambó y fins en el que la premsa solidaria, alguna d'ella titulada d'esquerra, de Barcelona, li rendirà, volem deliberadament, però ab una tant forta sinceritat de la qual a molts pocs tenim per capassos, negar la nostra veu, negar els nostres aplaudiments, fiscalisant una conducta pera la qual els adjectius polítics estan resultant ineficassos».

El senyor Cambó ha posat als peus del Congrés espanyol, Catalunya y el catalanisme.

Però el catalanisme permaneceix en el mateix estat que quan el senyor Cambó xiulava a n'en Dato y escrivia en Prat la «Doctrina Catalanista». Que ha fugit de l'ànima d'en Cambó y d'en Prat? Rès hi fa això pera que l'intransigència catalanista visqui. Té vida floreixent el nacionalisme; resta y ara torna a redressarse. Y si l'Ateneu Cambó s'empenya en matar parlamentariament al catalanisme, procurant que als ulls dels governants no aparegui altre aspecte del problema català que l'seu oportunisme, es molt fàcil que's trobi ab que'l catalanisme s'exteriorisi encara d'una manera més protestant y quelcom més sorollosa que una abstenció electoral.

En Cambó ha tret la firma d'en Prat de la Riba de la «Doctrina Catalanista». Suposèm que n' Prat haurà sentit el dolor d'una paternitat que's pert. Però no plori, no's planyi el senyor Prat de la Riba per lo anònim del seu fruit. Pera aquets cassos, nosaltres, els inoportuns, els romàntics, cedim sempre el nostre nom, que mai per coses d'amor a Catalunya, ni l'esborrem ni l'neguem».

Voldriem que aquest excelent comentari que s'ha publicat com expressió del pensar y del sentir de tots els elements que donen vida al nostre confrare, fos quelcòm més que un cop de sinceritat, fos lo que representa, això es: expressió del pensar y del sentir de El Poble Català.

Voldriem que no's quedés aquest comentari, per qualsevol contingència oportunista, tant bort com la «Doctrina» d'en Prat. Seria trist que ell que ha vingut al mon a fer de pare-pedàs, volguent donar nom a un anònim, no'l tingués ni per ell, com aparentment resulta.

Per si arriba aquest cas, ni no'n troba una altra de millor, pot disposar d'aquesta modesta firma desde ara.

AVELLÓ

Conferències

A. N. C.

Cicle Catalunya - Ciutat

La fluidíssima tanda de conferències del cicle Catalunya-Ciutat que ab tant bon acort com intenció meritíssima, va inaugurar fa algun temps la benemèrita Associació Nacionalista Catalana, no solament té la virtut de aconseguir fer desfilar per la càtedra d'aquesta entitat una representació digníssima i escollida de l'Intellectualitat de la Catalunya no barcelonina, sinó que a més d'això, procura al públic barceloní la ocasió de fruit i escoltar idees hermoses i enlairades, criteris nous i variats, ja sobre política, filosofia, literatures i demés branques del saber humà, exposades totes elles brillantment, expurgades d'ampulositats i eufemismes y ab una claretat y riquesa de conceptes que aquí a Barcelona no hi estem gaire acostumats.

Y són totes elles tant macisses y completes de doctrina, revelen un estat tant sa d'esperit gens malejat per l'influència de la capital, que l'Associació Nacionalista Catalana ha resolt donar-leshi una divulgació més extensa que la sala d'actes, y a n'aquest fi d'acort ab la redacció de CATALUNYA se publicaran en aquest periòdic íntegres, en nombres successius, sens perjudici de ferne al tancar-se el cicle un volum ab totes elles que a jutjar per les ja donades y ls noms y temes de les que vindran serà una de les més interessants publicacions de la nostra actual renaixença.

El dissabte a la nit davant de nombrosos y selecte auditori el distingit publicista de S. Feliu de Guixols, en Salvador Albert, desenrotllà el tema *Ibsen y el seu drama «Solness el constructor»*.

La personalitat d'en Salvador Albert es prou coneguda de tots els que han seguit el nostre moviment intel·lectual, pera fer completament innecessaria una presentació nostra, però volèm dir, després d'haverli sentit sa excelent disertació sobre l'Ibsen, que l'Albert, si no fos conegut, si no portés al nostre recort aquella esplèndida y brillant col·laboració a l'anyorada «Joventut» tampoc necessitaria presentació: en S. Albert se presenta sol.

La solides dels seus coneixements, la claretat de sa intel·ligència, la bondat del seu cor ple d'amor a Catalunya y als homes de Catalunya, fan que a les quatre paraules que se li senten, un tingui consciència de que's troba davant d'un home dels que li diran quelcòm.

Anem a la conferència.

Després d'un breu exordi encomiàstic d'aquest cicle, y especialment pel seu caràcter amplemment tolerant, entrà a estudiar al sabi noruec baix els seus tres diferents aspectes de profund pensador, eminent artista y gran cronista y ab gran riquesa d'argumentació, reveladora del profund coneixement de la matèria que tractava, demostrà la complexitat de l'obra de l'eminent autor.

L'aspecte primordial de l'Ibsen—digué'l conferenciant—es el d'apòstol de la Voluntat simbolitzada en el seu gran personatge *Brand* de qui féu un detingut y magnífic estudi.

A seguit enumerà diferents drames ibsenians fent una completa classificació de personatges. Se dolgué de la mala interpretació que casi sempre se'ls dona, no pas producte total de sa poca teatralitat, més també del poc estudi que'n fan els actors.

Després de varies consideracions sobre l'obra total de l'Ibsen y d'una brillant exposició de ses idees individualistes, comensà a parlar de la magnífica obra *Solness, el constructor*. Estudià cada un dels diferents personatges del drama y especialment de *Solness* l'home cobart que té por de la Joventut y que cau precisament quan se creia enlairarse.

Es això un lleugeríssim extracte de l'hermosa conferència d'en Salvador Albert, de la qual es impossible donarne una versió íntegra y completa donada la seva grandiositat. Els nostres llegidors podran fruit-la, com totes, en les planes de CATALUNYA.

La concurrència escoltà ab religiosa atenció al senyor Albert y li prodigà al acabar una ovació calurosa merescudíssima.

De Nacionalisme

Tal com estava anunciat, a les sis en punt del pròxim passat diumenge, donà en F. Albert la seva conferència sobre «nacionalisme y catalanisme».

Després d'una exposició de motius que originaren el que no hagués volgut acceptar cap càrrec de direcció dins de l'Associació Nacionalista Catalana, entrà a exposar un sistema nacionalista que dedueix de les circumstàncies inmutables de la vida individual. Digué que l'home, en interès de la humanitat, té absoluta necessitat de viure pera lograr lo qual, té imprescindible necessitat de posseir el màxim del dret pera destinar a la seva conservació tots els medis de vida que li ofereix la naturalesa (egoisme), y té imprescindible necessitat, ademés, de gaudir de la plenitud de llibertat pera escullir, d'entre aquestos medis,

aquells que millor li convinguin donada la especialitat de la seva naturalesa.

Però l'egoisme y la llibertat, no responen pas, per si sols, a tots els aspectes que presenta la vida humana, sinó que aquesta, com tota vida, porta inclòs un germin de extensió de vida que obliga a l'home a multiplicarse. D'aquest segon aspecte dimanen, ademés de l'idea específica de humanitat, totes les varietats socials, car cada grup d'homes vivint de llare temps sotmesos a unes idèntiques influències medials y havent format, per raó d'adaptació, la seva moralitat especial, al desenrotllarse en societat han tingut de transmetre a la descendència la seva especialitat ab lo qual els individus formant una societat provinent d'un mateix origen, han de presentar una sèrie de caràcters provinents de la herència comuna pera tota la col·lectivitat, caràcters generals que distingeixen a n'aquesta d'altres col·lectivitats.

Afirmà que l'existència d'aquestes especialitats socials es innegable y de la seva existència dedueix que tenen un fi que cumplir, la conservació de la vida en general, y que, per lo mateix, tenen necessitat de viure ab la plenitud del dret y ab la plenitud de la llibertat, puig ja s'ha vist, al tractar de l'individu, que el dret y la llibertat son condicions de vida.

Digué que aquest sistema armònic de llibertats, considerat en relació ab la personalitat major existent, dins el si de la humanitat es el sistema nacionalista que no s'oposa pas, com molts diuen a les coordinacions internacionals. federals y confederals, puig mentres restin íntegres pera la nacionalitat totes les facultats necessàries y de que depèn la personalitat, no implica pera la llibertat la limitació respecte de les facultats contingents y filles del moment històric.

Definí després la nacionalitat com a unitat psicològica producte del medi y de la rasa, de la que són simples manifestacions la cultura, els usos y costums, la llengua, etc. y aplica aquestes idees a Catalunya pera deduir, en conseqüència que deu d'existir una perfecte unitat psicològica, malgrat apariències, comprenent, ademés de Catalunya, Valencia y Balears, tota la Fransa Mediterrània, desde Italia y Suïssa fins a la Gasconya, reconeguent, no obstant, que com en altres èpoques Catalunya, algunes de les regions en aquells territoris compreses, viuen en un veritable estat de suggestió, que no tardarà en desaparèixer.

Compara després tot el sistema ab el catalanisme, actual y diu que limitante aquest a reivindicar pera la Ibèrica Catalunya federada ab Espanya o ab l'Iberia, no pot pas, no obstant y haversel aplicat, reivindicar pera si'l dictat de nacionalisme, puig no partint de l'íntegritat de la persona nacional, com simple regionalisme autonomista y afirma que la única federació que pot coexistir ab el sistema nacionalista es, en relació a Catalunya, una federació més que Hispanista y més que Iberista ultra-iberista, sens que això vulga dir abandon absolut de tota acció regionalista federativa, que pot molt bé sustentarse com a simple aspiració actual.

Per fi, en vista de lo avançat de l' hora, anuncia alguns problemes de que pensava ocuparse y entre ells la conveniència de que la «Unió» comensés a obrar en lo sentit verament nacionalista y el referent a la organització política respecte de la que afirma creure ab la virtualitat de la forma republicana, anunciat ab el qual se despeix de la nombrosa concurrència.

NOVES

CATALUNYA desitja que en ses planes s'hi reflectin totes les necessitats de la nostra Patria y s'hi manifestin totes les nostres activitats. Adherits a la capital y benemèrita «Unió Catalanista» creiem que interpretarem millor son sentir, procurant esser, en lloc de l'organ d'una agrupació més o menys important, l'organ de totes les manifestacions de la vida catalana.

Per això oferim nostres columnes a totes les entitats de tot Catalunya, siguin de la mena que siguin, pera que si ho creuen convenient, puguin desde elles donar compte de tots els actes importants que celebren y expandir tot lo que ereguin de útil coneixement pels seus germans de Patria. Y especialment agrairèm que se'ns envihi tot lo que fa referència a actes educatius y de vera importància social (conferències, projectes de millorament local, comarcal o nacional) cosa que publicarem complasculdíssims.

Abans d'ahir, dimars, tingué lloc l'enterrament de Na Josepha Ballés y Rocasabas, Vda. de Martí y mare de nostre estimat amic En Oriol Martí y Ballés. L'acte fou una esplèndida manifestació del sentiment que produí la trista nova de la mort de la virtuosa senyora Ballés. Portaren el cap del dol, el president de la Junta Permanent de l'«Unió Catalanista», doctor Martí y Julià, l'alcalde de Barcelona, el reverend P. Viadé y En Oriol Martí.

Fem present al nostre estimat amic en Oriol Martí, l'expressió del nostre condol.

● L'Ajuntament de Barcelona ha dedicat dues sessions extraordinàries a discutir l'expedient que fa referència a les anomalies del Laboratori Microbiològic y que han instruit els regidors senyors Pla y Deniel y Pinilla. Aquests senyors, sembla que han fet feina de consciència, y malgrat això, l'Ajuntament ha pres acords que sorprenen.

Comentaris, ni un. Sols volèm reproduir pera que tothom s'en enteri lo que digueren els regidors senyor Giralt y Verdaguier y Rubió. Digué el primer: tal com va la discussió, ben aviat formarem expedient als senyors Pla y Deniel y Pinilla, perque han complert ab el llur deure; y afegí, després: si tinguessiu a casa vostra un empleat qui cometés les greus faltes que queden demostrades a l'expedient, li aplicariau les teories de Beccaria? Y digué el senyor Rubió: avui s'ha aprovat que a l'Ajuntament poden ferse talonaris falsos.

Rès més. ¿Es això el període constructiu? Senyors regidors de Barcelona: ¿així servia a Catalunya? ¿Quina mena de solidaritat hi ha en el nostre Ajuntament que solidaris y antisolidaris, se fan dignes de les greus paraules dels senyors Giralt y Rubió? Diguem que ab aquests votaren els senyors Pla y Deniel y Pinilla instructors del expedient y el senyor Marsà. Cal fer justícia.

● Els alcaldes dels pobles de la Vall d'Aran han dirigit una exposició al govern, demanant l'inclusió en el plan de ferrocarrils estratègics ab garantia del 5 % del ferro-carril dit Noguera-Ribagorçana que va de Lleida a Lés.

La petició dels aranesos es raonada y justíssima. El ferro-carril que's demana portaria la civilització moderna a extenses comarques y evitaria que grans extensions de nostra terra, plenes de riquesa de totes menes, visquessin en la misèria y no tinguin altre recurs que'l de la emigració. Fóra just que tothom se posés al costat de les comarques interessades.

CATALUNYA reservantse l'insistir respecte aquesta qüestió, se complau avui oferint sa coral cooperació a la comissió nomenada.

● S'ha comensat a publicar en la nostra ciutat, un nou diccionari enciclopèdic català editat per la coneguda casa Salvat.

No cal dir que desitjem a la novella publicació un bon èxit al mateix temps que felicitem als distingits editors per sa iniciativa.

● L'*Orfeo Català* té anunciat pera'l vinent dia 21 d'aquest mes, pera commemorar l'inauguració del *Palau de la Música Catalana*, un concert gratuït en aquella magnífic sala d'audicions, en el qual hi podran assistir gratuïtament els obrers als qui esclussivament se dedica el concert.

L'idea dels seus organissadors es procurar a les famílies humils una ocasió pera que, al ensemps que admirar l'hermosa obra del nostre eminent Domènech, puguin oír a la nostra primera entitat musical en un important concert.

Veritablement l'idea es digna de lloar per la seva patriòtica finalitat y per això es que felicitem coralment als seus autors, als quals els hi desitjem que en totes ocasions tinguin el mateix encert que ara, repetint ben sovint aquestes pensades que

donaran, més que certes pensades ben poc catalanes, glòria al *Orfeo Català*, beneficiant forsa al ensemps la cultura del nostre poble.

● Ha sortit el número de Janer de *Anal de Medicina* butlletí mensual de l'Acadèmia y Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya, que conte, com tots, importants treballs dels metges més treballadors de nostra terra. *Anal de Medicina* es una revista que fa honor a Catalunya tan per sa esplèndida presentació com per lo nutritiu de son text y la grossa valua dels treballs que s'hi publiquen. Y ens plau fer constar que es en català com se publiquen la millor revista de Medicina. La recomanem intensament als metges de nostra terra.

● En el seu sisè any de publicació, la *Revista Musical Catalana* que patriòticament publica l'*Orfeo Català*, ha sigut artísticament reformada, essent sens dubte actualment una de les millors revistes de Catalunya, que s'ha posat ab aquesta important transformació a l'altura de les publicacions més notables de les que dedicades a la música se publiquen a l'extranger.

Conté un escollit sumari compost d'interessants articles, correspondències, crítiques, ressenyes del moviment musical català y extranger, noves, etc., que la fa veritablement interessant, lo que contribuirà junt ab la seva exquisida presentació, en forma de fascicle, a deixar en forsa bon lloc el bon nom de la nostra Catalunya.

● El Montepiu Farmacèutic del doctor Andreu celebrà junta general ordinària el dia 26 del corrent a les sis de la tarda, en son hostatge, Guardia, 9, pral.

● *Llibres rebuts.*—Meteorologia Catalana. Observacions de Sant Feliu de Guixols, resultats del 1896 (parcial) al 1905, per Rafel Patxot y Jubert.—Tipografia «L'Avenç», Rambla de Catalunya, 24.—Barcelona.

● Per excés d'original, nos ha sigut precís retirar, a última hora, ja compostos, un article de vulgarisació científica de G. Estrany, un altre tractant de qüestions econòmiques d'en Josep Sitjes, un altre d'ideals nacionalistes d'en Joan Viñas, una revista internacional de E. X., una nota d'en Pere Cavallé, una altra d'esportiva d'Obieus, un treball d'orientacions patriòtiques de Eveli Barnades, una revista musical d'en Tock, una crònica curta d'en Ramon d'Alentorn, una altre d'obrerisme d'en Fló y Vallés, la secció que dediquem a espigolar per la premsa catalana, la oficial de l'Unió Catalanista, etc.

Preguem als nostres col·laboradors y als llegidors, que'ns perdonin si fins al número vinent no'ns es possible donar a n'aquets treballs el lloc que en CATALUNYA mereixen.

Imprempta F. Badia, Dr. Dou, 14.—Barcelona

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL ADHERIDA A LA UNIO CATALANISTA

Redacció y Administració:

RAMBLA DE LES FLORS, 30, Pral.-Barcelona

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Un trimestre. dugues ptes. ♦ Paissos de l'Unió Postal

Un any vuit ♦ Un any deu ptes.

Número solt: DEU CENTIMS

CASA ESPECIAL EN COLLS

CORBATES Y CAMISES A MIDA

F. Vehils y Vidal

PORTAL DE L'ANGEL, 2

GRAN BARATURA DE PREUS

BARCELONA

VALORS ESPANYOLS

VENDA A PLASSOS AL PREU DE COTISACIÓ

Els compradors tenen dret a cobrar els cupons a mida de són venciment

Ordres de Borsa al contat y compra de cupons

Pera detalls a EL CRÉDITO GENERAL ESPAÑOL

FUNDAT EN 1889

CASPE, 19.—BARCELONA

Especialitat en Camises a mida

Camiseria **SPS** Boqueria

Corbateria núm. 32

= GRAN BARATURA DE PREUS =

Catalunya Artística y Píntoresca

POSTALS PUBLICADES PER LA

Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana

Van publicades DOTZE sèries a UNA peseta

La vinenta setmana sortirà la sèrie TRETZE

De venda a totes les llibreries y en el local de la Entitat Baixada de Sta. Eulària, 3, pral.

Enganxador de
CARTELLS

= Amalia, 28, entresol =

L'Espanyol

Repartidor de tota mena d'anuncis
y prospectes a domicili

EL MÉS ANTIC DE BARCELONA

Thé Rinnogue

Es el millor
específic del mónCura infaliblement en sis dies
el DOLOR DE RONYONS, sia
qualsevulga llur causa. Remei po-
derós en el tractament de les ma-
lalties de la bufeta y de l'uretra.De venda en totes les farma-
cies y drogueries. Unichs agents
y dipositaris a la Península, Ba-
lears y Canaries, F. Mercier y C.^a,
Balma, 22. Barcelona >>>>>>>>

A primers de Mars

s'obriràn els

Grans Magatzems de Camiseria,
Corbateria y Genres de Punt

del Carrer de la Boqueria, 33 y 35 y Cegos de la Boqueria, 2

d'En Josep Rovira Gayrís

Actualment liquida per motiu de la Reforma

La antiga Camiseria del Carrer de la Argenteria, 13

PREUS MAI VISTOS

ATDUS FÁBRICA DE PARAYGUES
OMBRELES Y VANOS

PREUS
ECONÓMICOS

J. CARDÚS
Porta-ferrisa, n.º 10 :: BARCELONA

SASTRERIA

DE

Josep M.ª Iñareta

Major, 74 y 76, primer

GRACIA

BARCELONA

SABATERIA

— DE —

Josep Mallart

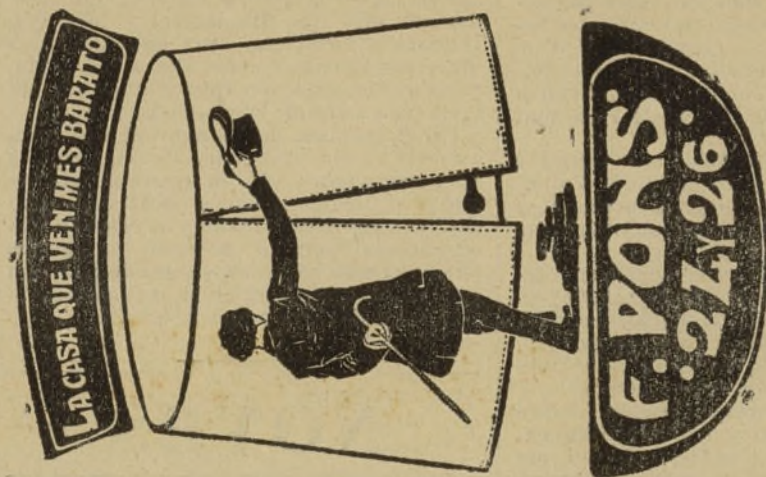
CALSAT COSIT A MÀ

De 10'50 ptes. a 25

Especialitat en la
mida y models.

Baixada de la Presó, 12

CAMISERIA Y CORBATERIA

DE LA PORTAFERRISSA

TELEFONS

Núms. 2528 y 3751

SUCURSAL: SALMERON, 49. GRACIA

¡Aficionats Fotografats!

Per tenir de marxar de Barcelona, se liquiden les exis-
tencies de la botiga d'objectes pera la fotografia

d'En Josep M.ª Có de Triola

2, Plassa de Sant Jaume, 2

¡Grans rebaixes de preus!

SE TRASPASSA L'ESTABLIMENT